Nro 70.

KURYER LITEWSKI

Za dozwoleniem Naywyższego Rządu Nayiaśnieyszego CESARZA Imperatora Całey Rossyi.

Z WILNA 2. CZEWCA ROKU 1797. W PIĄTEK.

z Mośkwy 6. Maja.

Brygadier *Schreider Irkutſkiego* Dragonii.
Bardakow Kazańſkiego Kiryssierſkiego regi-
mentow Szefowie od Kawaleryi; od Infan-
teryi *Kozlow* Szef *Staroſkolſkiego* połku mu-
ſzkietyerow, Generał Maiorami ſą nomino
wani. Brygadyer od Inżenierow *Trusson*
zoſtał Ober Inżenierem przy Feld-Marſzałku
Xciu *Repninie*. Generał Maior Baron *Ara-
kczeiew* otrzymał pochwałę za dobre ćwicze-
nie Batalionow Grenadyerſkich Regimentu
Gwardyi *Preobrażeńſkiey*, i doſtoyność Ge-
nerał Kwatermiſtrza całey armii. Censorami
Kſiąg zoſtali: *w Petersburgu* Archimandrita
Antoni: *w Mośkwie* Hieromonach *Włodzimierz*.
w Rydze Protopop *Spiridion* z roczną pen-
ſyą 500 rublow. Marſzałek Dworu Xże *Ba-
ratin* podnieſiony na ſtopień Aktualnego Tay-
nego Konsiliarza. Kanclerz Graf *Oſtermann*,
na własną jego prożbę, przez wzgląd na
ſłabość zdrowia od obowiązkow uwolniony:
za długie i wierne uſługi zachowuią mu ſię
pensye do życia Aktualny Tayny Konsiliarz
pierwſzey Klaſsy, i Xże Państwa *Roſsyiſkiego*
Bezborodko wziol urząd Kanclerza *Imperii*.

z Mińſka 22. Maja.

Miaſto tuteyſze uszczęśliwione zoſtało
przybyciem *Nayiaśnieyszego Imperatora Jmci*
wieczorem d. 20. Nazajutrz był Monarcha na
paradzie *Roſtowſkiego* Infanteryi Regimentu,
ktòrego Szefowi Generałowi Leutnantowi
Chruszczow, wdzięczność, Officyerom i żoł-
nierzom ukontentowania oświadczyć raczył
O godzinie 11. udał ſię do *Piotro-Pawłow-
ſkiey* Cerkwi, gdzie assyſtowali *Imperatorowi
Jmsci* wielcy Xiążęta *Alexander i Conſtan-
tin*, z całym Dworem i Szlachtą licznie zgro-
madzoną; *Mińsk i Wołyński Arcy Biskup Job*
na czele Duchowieńſtwa ſpotykał u drzwi Mo-
narchę. Po zakończonym Nabożeńſtwie na-
ſtapiło prezentowanie Dyſtyngwowańszych o-
bywatelow, i Duchowieńſtwa, obrządku Grec-
kiego i Łacińſkiego. Po obiedzie, na ktòry
zaproszeni byli Arcy Biſkup, Officyał *Bu-
koty*, Generał L. *Chruszczow*, Mińſki Guber-
nator i Wice-Gubernator, 6. Marſzałkow Po-
wiatowych, i niektórzy z obywatelſtwa, *Im-
perator Jmść* wyiechał na oglądanie miaſta.
O godzinie zaś 6. przybył do Sali powſze-
chnego zebrania, gdzie po prezentacyi Dam
zaczoł ſię bal z tańcami do 2. godzin prze-
dłużony, pod czas którego wielu z przyto-
mnych łaſkawą z Panem ſwoim rozmową za-
ſzczyceni byli. Dnia 22. ruſzył Nayiaśniey-
ſzy Monarcha w dalszą podróż do *Nieświża*
oglądawſzy wprzód Lazaret *Roſtowskiego* re-
gimentu, którego ochędóſtwo pochwalił. W
czaſie ſwoiey bytności w Mińſku *Imperator
Jmść* ozdobić raczył orderem *S. Alexandra
Newskiego*: Arcy Biſkupa *Joba*, i Taynego
Konsiliarza *Chmarę*: Order S. Anny drugiey
Klassy otrzymali: *Karniejew Miński* Guber-
nator, ſtanu Konsyliarz *Puttkamer* i Marſzał-
kowie: *Miński Wańkowicz*. *Wileyski Wołod-
kowicz*: *Ihumeński Proszyński*: *Borysowski
Wańkowicz*: *Bobruyski Kiełczewski*. Procz te-
go Gubernatorowi Nayiaśnieyszy Monarcha
nad pensyą do urzędu przywiązaną inną od
tyſiąca rubli naznaczył, Marſzałka zaś *Stuc-
kiego Bernowicza* podnioſł na ſtopień Konsi-
liarza ſtanu.

z Grodna 26, Maja.

Nayiaśnieyszy Imperator Jmść dnia dzi-
ſieyszego przytomny paradzie *Muromskiego*
Infanteryi Regimentu, nayłaſkawiey raczył o-
świadczyć ukontentowanie ſwoie wſzyſtkim
w powſzechności Officyerom, Unter-Officye-
rom i żołnierzom, ſzczegulnieyſzym zaś ſpo-
ſobem Szefowi tego Pułku Generał-Maiorowi
de Merlin. Maior *Baumgarten* ozdobiony zo-
ſtał orderem S Anny trzeciey Klassy, żoł-
nierzom po rublu dać kazano. Przy parolu
Generał Maior *Orlow* mianowany *Attamanem
Dońſkich Kozakow*; Połkownik Hessę Kom-
mendantem miaſta *Moskwy*.

z Wilna 2. Czerwca.

Imperator Jmść czasu bytności ſwoiey
w mieście tuteyſzym ozdobić raczył Orderem
*S. Alexandra Newskiego JW. Kossakowskie-
go* Woiewodę Witebskiego. Generał-Maior
Artilleryi *Czeliszczew* order *S. Anny* drugiey
klassy otrzymał. Xże *Sapieha* zoſtał Tay-
nym Konsiliarzem. Kossakowſki Łowczy Li-
tewſki Aktualnym Szambelanem. Wice Gu-
bernator *Wołkow* i Prezydent Sądu *Bagniew-
ski* ſtanu Konsiliarzami. Prokuror *Tormassow*
Konsiliarem Kolleſkim.

Nayiaśnieyszy Monarcha znayduiąc ſię

na paradzie *Pskowskiego* Infanteryi Regimentu d. 28. p. m. raczył okazać ukontentowanie ſwoie Szefowi onego Generał-Maiorowi Xciu *Łabanow Roſtowski*, i innym officyerom, przy parolu. Dnia zaś naſtępuiącego po zakończonych manewrach, tenże Regiment zaſłużył na pochwałę *Imperatora Jmci* w ordynansach wydanych przy paradzie. Na dowod ukontentowania ſwoiego, Monarcha raczył oświadczyć wdzięczność ſwoię Xciu Szefowi, Officyerow pochwalił: Maiorowi Nicświętaiew dał order *S. Anny* trzeciey klassy: żołnierzom zaś na ten czas pod bronią ſtoiącym po rublu wyliczyć rozkazał, z przydaniem porcyi mięsa i wódki.

z *Wiednia* 17. *Maja*.

Odebraliśmy przez nadbiegłego tu kuryera ważną wiadomość, że d. 30. Kwietnia w *Wenecyi*, gdzie od niejakiego już czasu były trwożące poruſzenia, naoſtatek powſzechny bunt wybuchnoł, i d. 1. Maia zupełnie zamiary ſwoie uſkutecznili rokoſzanie. *Senat i Rada Dzieſięciu* ſą zniesione, trzey zaś Inkwizytorowie i kommendant w *Lido* zoſtali areſztowani. (*Lido* jeſt mieysce obronne zaſłaniaiące od lądu *Wenecyą*) w krótce potym Rada wielką zwana, wyſłała powtórne poselſtwo do Generała *en Chef Buonaparte*, z uwiadomieniem o zaſzłych w Rządzie Rpltey odmianach; oświadczaiąc ſię, iż narod cały *Wenetow* gotow jeſt porozumieć ſię z Kommenderuiącym Armią *Włoſką*, względem przyſzłey Konſtitucyi, i umorzenia wſzelkich na wzaiem niechęci i zawiści z *Francuzami*.

Hr: de *Lehrbach* wydał odezwę do *Tirolczykow*, w którey pochwaliwſzy ich z przywiązania do *Religii*. *Monarchy, i Oyczyzny*, wspomniawſzy oraz męſtwo przeciw naiezdnikom niedawno pokazane, oświadcza, że nie tylko zaſłużyli ſobie na pochwałę u *Cesarza Jmści*, ale nawet u poſtronnych narodow ſławę zyſkali poczciwego, wiernego, i dzielnego ludu. Znaiome każdemu obowiązki względem *Boga*, *Religii*, *Monarchy*, Kraiu i wspòł-obywatelow, nayściſley dopełniane być powinny. Z żalem jednak rząd ſię dowiedział, iż w wielu *Tirolſkich* okolicach dzieie ſię teraz przeciwnie. Poſłuszeńſtwo Rządcom i przełożonym jeſt zaprzeczone, należące ſię podatki ſkarbowe i daniny Pańſkie nie ſą wypłacane; prawo święte własności, osobliwie w polowaniu i rybołoſtwie, jeſt naruſzone. Zachęca przeto Hr: de *Lehrbach* dobrze myślących mieſzkańcow, ażeby oddalaiących ſię od powinności, do winnego ulegania prawom kraiowym nakłaniali.

Cesarz Jmść wydał w tym mieſiącu nowy *reſkrypt* do wſzyſtkich *Comitatow Króleſtwa Węgierſkiego*, w którym wyraża, iż wiadomość o zawartym pokoju nie powinna Szlachtę wſtrzymywać, od wykonania przepisow pospolitego ruszenia; owſzem przyſtoi dopełnić jak nayprędzey wydane rozkazy; gdyż przez powſzechne do woyny przygotowania, łatwiey pokoju chwalebnego doſtąpić można, który jak tylko oſtatecznie podpisany będzie, *Cesarz Jmść* nie zaniedba o tym uwiadomić *Comitaty*. Stosuiąc ſię do życzenia i wyraźney woli Króla ſwoiego, w całym Króleſtwie *Węgierſkim* korpusy ſzlacheckie już ſię uformowały, w obrótach woiennych ćwiczą ſię codziennie, i na pierwſze rozkazy wynisć w pole mogą w zupełney do boiu gotowości.

Liſty z *Gratz* d. 13. pisane donoszą, że do tego miaſta *Stiryi* ſtołecznego przybyła już pierwſza kolumna woyſk *Cesarſkich*, które ſą przeznaczone do osadzenia Prowincyi Dziedzicznych, z których nieprzyiaciel już wyſzedł, lub jeſzcze ma uſtąpić. Wieśniacy ze wſzyſtkich mieysc okolicznych tłumem ſię zbiegali dla oglądania walecznych rycerzow ſwoich. W *Trieſte* pożar wybuchnoł; ſtrzelcom *Francuzkim* ocalenie miaſta winnismy.

z *Londinu* 9. *Maja* z *Gazety Berlińſkiey*.

Miniſtrowie nasi niedawno podali proiekt Kompanii *Indyi Wschodniey*, ażeby *Margrabi de Cornwallis* wyznaczonemu na wielko-rządy dzierżaw *Britannii* W. w *Azyi*, generalną bez okreslenia kommendę powierzyła woyſk na ſwoim żołdzie będących. Direktorowie i zwołani Właściciele na powſzechnym zgromadzeniu nie chcieli praw dawnych odſtąpić. Inne zatym śrzodki wynalezione będą ku przywróceniu dawney osadom naſzym ſpokoyności, i obronie ich przeciw zazdrosnym ſąſiadom. Woyſk od kompanii utrzymywanych łącząc w jedno *Angielſkie i Indyiſkie*, liczą do 80. tyſięcy.

Wiadomość o przedugodnych warunkach pokoju między *Francyą i Cesarzem*, bez umieſzczęnia w nich *W. Britannii*, piorunem była dla naſzego narodu. Długo P. *Pitt* jey zaprzeczał w Parlamencie, naoſtatek wſzelka wątpliwość uſtała za przybyciem *Wiedeńſkiego* Kuryera, w dni ledwie kilka, po zezwoleniu od *Izby Niższey* danym na nową pożyczkę i przſłanie pieniężnych poſiłkow zprzymierzeńcowi naſzemu. A gdy ſię ſpodziewamy, że ośmielony nieprzyiaciel wſzyſtkie ſiły nie bawiąc zwrócł ku brzegom *Angielſkim*, z drugiey ſtrony lękać ſię wypada, ażeby ſposob poſtępowania z *Irlandczykami* któremu ſam nawet *Xże de Leinſter* jako nazbyt oſtremu przyganił, nie nakłonił ich do nasladowania *Amerykanow*. Hrabſtwa Północne w zupełnym ſtanie ſą *insurrekcyi*; korrespondować nawet z nieprzyiacielem Oyczyzny zaczęto: odkryty spisek pomnożył liczbę więźniow, i malkontentow przyczynił. Zaraza ſzerzy ſię nawet między woyſkowemi. Tak niedawno od kilku regimentow z *Szkocyi do Irlandyi* przewiezionych, zaraz wſzyscy żołnierze rodem z tey wyspy do ſwoich współziomkow uciekli. Widać już burzliwe poruſzenia w *Angielſkiey* milicyi. Rozruch wſzczęty na Flotcie, według powſzechnego zdania wnet ſię zakończy, jak tylko maytkowie o *Akcie Parlamentowym*, którego żądali, uwiadomieni zoſtaną Lecz ktoż zgoić potrafi ranę karności woyſkowey zadaną,

ktòra od dawnych wiekow tarczą była W. Britanii. Nie można jednak zarzucić rokofzanom, aby zapomnieli czego po nich Oyczyzna wymaga. Jednomyslnie z tym fię oświadczaią, iż Flotta pòydzie walczyć z nieprzyiacielem, jesliby ten o wylądowaniu zamysłał; i ma nadzieię pewnego zwycięftwa, chociażby nią zarządzali Officyerowie teraz przez Maytkow obrani. Prawdziwie powiedział w R. 1692. wygnaniec Jakób 2. przypatruiący fię paleniu *Francuzkich* okrętow kiiko przygórka *la Hogue*; *jedni tylko w świecie maytkowie Angielscy tego dokazać mogą.*

z Paryża 10. *Maia z Gazety Berlińskiey.*

Dnia dzifieyszego Direktoryat dawał *audiencyą* publiczną Generałowi *Maffena*, który przywiozł *ratifikacyą* warunkow przedugodnych. Gen. *Pichegru* znayduie fię u nas od dni kilku; bronił niedawno Rzpltey, woyfkom hetmaniąc; teraz iako Prawodawca radzić o niey będzie. Rozdano wfzyftkim członkom Rady ftarfzych i 500. opisanie kampanii nafzych od 8. Września r. 1793. do 18. Lutego 1797. W tym przeciągu wygrały armie *Francuzkie* 30. wielkich batalii; 200. bitew mnieyfzych; legło nieprzyiacioł 150. tyś. w niewolę wzięto blifko 200; miaft zdobyto 230; twierdz, fzańcow, redut, i obozow 300 z okładem, armat nam fię doftało 7963. ftrzelby 186. tyś. prochu 4. mill funtow, fztandarow 267. &c Nie wyrażono iednak cośmy ftracili zwyciężaiąc; tym bardziey w bitwach przegranych. Wielu ieft Kandidatow do Direktoryatu. Znaiomsi: *Merlin, Montesquiou, Talleyrand, Beurnonville, Barthelemy.*

Gen. *Maffena* świadek zawartego traktatu, daie pochwały niefkończone Pełnomocnikom *Cesarza Jmci*, którzy w dziele tak ważnym poftępowali ze wfzelką otwartością i pośpiechem, iakich negocyacye wyciągały. Ztąd nieomylną mamy nadzieię, że na przyfzłym Kongressie w *Bernie* lub *Bazilei* wfzelką łatwość znaydą *Francuzcy* Miniftrowie do przywròcenia pokoiu *Europie* potrzebnego. Względem przednieyfzych warunkow uftaie wfzelka wątpliwość. Gdy albowiem *Cesarz Jmć* przyznał granice Rzpltey, iakie fą prawem opisane, zdaie fię, iż nie tylko zezwolił na przyłączenie 9. Departamentow, na które *Belgium* i *Liege* fą podzielone; ale nawet innych Prowincyi *Niemieckich* na lewym brzegu *Renu* leżących; ieft w tey mierze bardzo wyraźny Dekret Konwencyi Narodowey d. 30 Marca r 1793. ftanowiący; że po wyfłuchaniu Deputowanych *Germanii*, przyflanych od Konwencyi *Moguńckiey*, którzy żądaią, aby kraie, których fą reprezentantami, do Rzpltey *Francuzkiey* wcielone były, Konwencya wolne ich życzenie przyimuiąc, nakazuie; ażeby miafta z powiatami fwoiemi; *Moguncya, Spira, Worms* &c. przyłączyły fię wiecznemi czasy. Na inne kraie, fą inne Dekreta. Tym fposobem *Rzesza* nadgrodziła by *Francyi* za woienne nakłady. Lecz z drugiey ftrony zważaiąc, iż o *Niemieckich* Prowincyach *Akt Konftytucyiny* r. 1795 żadney wzmianki nie uczynił; Minifter zaś *La croix* w czafie *negocyacyi* rozpoczętey i zerwaney z *Lordem Malmesbury* oświadczył wyraźnie, iż kraie między *Renem* i *Mozą* leżące mogą bydź *obiektem wzaiemney kompensacyi*: wpadamy w nową wątpliwość.

P. Koenig Dworu Szwedzkiego Minifter, lecz nie uznany od Direktoryatu, w tych dniach do Oyczyzny fwoiey odiechał. Słychać, że w krótce nowego z *Sztokholmu* Pofła mieć będziemy.. Minifter fprawiedliwości odpowiadaiąc na zanieſione fkargi Generalnemu Konfulowi *Stanow Amerykańfkich*: „Rząd „wafz powiada, niech będzie bacznieyfzym, i „do przyiacioł dawnych fię nawróci; niech „zerwie niesprawiedliwy traktat r. 1794. umó„wiony z nieprzebłaganym *Francyi* nieprzy„iacielem. Sprawiedliwa na ten czas Rzplta „przeftanie fobie te zyfki przywłafzczać, któ„rych wfpomnionym traktatem, na iey fzko„dę, dozwoliliście *W. Brittanii.*„ Gen. *Canebray* odwołał obwiefzczenie fwoie, które go podało w podeyrzenie buntu; nie ieft ani arefztowanym, ani z urzędu złożonym. Myśl iego była w piśmie wiadomym zachęcić dobrych obywatelow do powftania przeciw *Szuanom, Emigrantom.* &c. którzy fię znowu pokazywać zaczynaią w *departamencie la Manche.* Direktoryat wyfłał Kuryera do Gen. *Buonaparte* z warunkami pokoiu dla *Wenetow*: te nie fą wiadome.

Dzienniki nafze pełne fą marzeń politycznych; takim ieft ustąpienie *Hamburga* Królowi *Prufkiemu*, pod tym iedynie warunkiem, aby *Anglikom* handel w *Niemczech* był zamknięty; przeniefienie Elektorftwa *Hannowerfkiego* w Dóm Xiążąt *Orange*; zamyfł Direktoryatu traktowania z Rządem *Angielfkim* aż po zdobyciu *Londinu*: każdy albowiem ieft przekonany, iż *W. Britańnia* znaiąc siły fwoie, na pokoy haniebny zezwolić nigdy nie zechce; przy tak ogromney na morzu potędze, czemużby na Oceanie tego nie miała znaczenia, co *Francya* na lądzie Europy południowey?

Czytamy w liftach prywatnych z *Hifzpanii* niedawno pisanych, iż fię tam wfzyscy lękaią powfzechnie o los przyfzły bogatych dzierżaw Króla Jmci *Katolickiego* w *Ameryce Południowey*. Jefzcze przed wybuchnieniem teraznieyfzey woyny, dały fię widzieć ftrafzne poruszenia w osadach odległeyfzych. Nie podobna żeby gabinet *Londińfki* zaniedbał tak pomyślną okoliczność fzkodzenia fwoim nieprzyiaciołom. Przegrana *Cordowy* nie dozwoli zapewne *Dworowi Madrickiemu* przefłać woyfk potrzebnych do nowego świata na przytłumienie pożaru. Te któremi w *Indyi Zachodniey* rządzi Admirał *Solano*, nie fą nawet doftatecznemi do bronienia wysp od napaści *Angielfkiey*. Prędki pokoy odwróci wifzące klęfki nad *Hiszpanią*. Niepodległość *Ameryki Południowey* cios zada śmiertelny bogactwom, potędze, i znaczeniu zprzymierzeńcow nafzych.

Mamyż fię cieszyć z pokoiu zawartego? pyta fię uczony *Lacretelle*; nie trzebaż nam

ſię lękać teraz woyny domowey? Przed 10 laty, kiedyśmy tak gorąco rewolucyi pragneli, któż ſię ſpodziewał, że klęſk tyle wolność ulubiona, wyleie na *Francyą* i narody ościenne? Któż dziś zaręczy, że pokóy, o który tak dawno wołamy; nie pogrąży narodu w przepaści bezdenney? Waleczni Rycerze, co tyle nieprzyiacioł pokonali, tyle zwycięztw odnieśli, tak wielką imieniowi *Francuzkiemu* ſławę ziednali, laurem uwieńczoney broni czyliż przeciw Oyczyźnie już nigdy nie obrócą? Z pomiędzy tylu Generałow oswoionych z zwycięztwem i władzą w obozach nieokreśloną, czyliż ſię nie znaydzie ieden, co obywatelem ſpokoynym bydź nie zechce, i prawom ulegać? oddalony, zapomniany, wzgardzony, żaden żałować nie będzie, iż ſłużył niewdzięcznikom? żaden o panowaniu i zemście nie pomyśli? Są takie zaſługi, których ſkarbami opłacić nie podobna; honor do nich był pobudką; honor nadgrodą bydź powinien. Tak ſię dzieie w *Monarchiach*, w rządzie *Republikantſkim* lud wſzyſtkiego wyciąga od ſwoich naczelnikow, rozumieiąc, iż im za prace nic ſię nie należy od narodu. Widzisz, mówił Ociec do młodego *Temiſtoklesa*, galery do zbutwiałości na morſkim pobrzeżu zaniedbane? Tak poſtępuie lud *Ateńſki* z rządcami ſwoiemi. Cóż mówić o żołnierzach! nie wſzyscy zapewne z ochotą do roli i zabaw wieyſkich powrócą; co uczyniły Legiony *Rzymſkie* pod *Sillą*, *Cezarem*, co czarne *Roty* we *Francyi*, światu wiadomo:

Uſtępuią nam *Niderlandu*, który *Ludwik* 11. dobrowolnie z rąk wypuścił, kray bogaty, ludny, handlowny, ſamym położeniem, i mieszkańcow przemyſłem znacznie pomnażaiący na lądzie i morzu potęgę narodową; przezeń panuiemy *Niemieckim* Prowincyom, mianowicie *Hollandyi*, która już nigdy z *Anglią* nie będzie w przymierzu. Wielka zdobycz! czymże jeſt przecie w porównaniu z osadami, któreśmy po wſzyſtkich świata częściach ſtracili? Nie więcey że zyſkaią *Anglicy*, utrzymuiąc ſię w *Martinice*, *Przygórku dobrey nadziei*, *Ceylanie*, wyspach Korzennych, obszernych w *Azyi* dzierżawach? Któż zgapnie? co przed woyny zakończeniem wydrą nam, *Hiszpanom* lub *Hollendrom*? Handel zgoić może rany, które *Jakobiński Wandalizm* zadał Oyczyźnie. Handel ożywi dziś umarłe Portey miaſta: *Lion*, *Marseille*, *Bordeaux*, *Rochelle* *Nantes*, *Rouen*, *Dunquerque*. Inaczey koloss potęgi lądowey narodu naſzego, chociaż w obrzymiey poſtaci, nogi prawdziwie gliniane mieć musi. Czyni nam Direktoryat nadzieię, iż przez traktat wrócą nam i zprzymierzeńcom *Anglicy* osady zawoiowane. Już ich zaproszono do *Berne* na ziazd walny tylu narodow. Już myslą dać *Hannowera*nom innego Pana; nie wiem na co ſię to przyda. Ale ręczę, iż Pełnomocnik *W. Britannii* powie naszemu: Wydarliście *Auſtryackiemu Domowi*, coście tylko wydrzeć zdołali; był jednak on *Angielskim* przyiacielem. Pocóżbyśmy wam, lub *Hiszpanom*, lub *Hollendrom* wracać to mieli, co trzymamy, lub jeſzcze zagarniemy? Układ wzaiemney *kompensacyi* (podał go *Malmesbury*, wyście nie odrzucili) dziś zmieniacie! czemuż za danym przykładem łupieſtwa iść nie mamy? Zamysla podobno Direktoryat, armie zwycięzkie do *Anglii* wysadzić. Powiodło ſię to nie raz i nie jednemu naiezdnikowi, gdy obywatele na pomoc ich wzywali. Xże *Normandyi*, i *Stadhuder Hollenderski*, maiąc po ſobie większą narodu połowę, na Tronie *Britańskim* zaſiedli. Inaczey ſię ſtało z *Jakobem* 2. *w Irlandyi*, ſynem i wnukiem jego w *Szkocyi*. Dotąd znalazłyby ſię podobno gdzie jeszcze ułomki zbutwiałe niezwyciężoney Floty, która imieniem *Filippa* 2. *Anglii* groziła.

Wylądować do *Anglii*! Czymże przebóg! trzeba na to Flotty nieprzyiacielſką przewyżſzaiącey; ani okrętow zadość, ani morſkiego ludu nie mamy. Wesprą nas *Hiszpani*! haniebnie porażeni w oſtatniey bitwie, gdy dla ſił przemagaiących, prawie niechcąc zwyciężyć należało, czyliż nadziei *Francuzow* nie zawiodą? *Holendrow* na pomoc wezwiemy! Maytkowie ich nie ſąż to naturalni *Anglikow* przyiaciele? Pomniycie co roku zeſzłego w odnodze *Saldanha* uczynili, zniewalaiąc Admirała *Lucas* do poddania ſię nieprzyiacielowi z całą eſkadrą bez wyſtrzału żadnego. Możemy w reszcie ſami Flottę wyſtawić ogromną! Nie mówię, żeby nam ſkarbow zabrakło. Tyleśmy złupiliśmy narodow! ale czasu trzeba do budowli, czasu do zebrania materyałow potrzebnych, i jeſzcze czasu nierównie dłużſzego do wydoſkonalenia ſię w żegludze. *Ludwik* 14. Flottę miał z niczego i na *Oceanie* panował! Miał *Colberta* i *Seignelay*, miał *Duquesna*, *Tourvilla*, *Bartha*, &c. z temi lat 30. pracował, i niedługo ſię zwycięſtwem ucieszył. Naoſtatek, przez niepodobieńſtwo, daymy że niekarność na Flocie *Angielskiey* zaszczepiona da pożądaną wylądowania ſposobność; a maytkowie *W. Britanii* zapomną, co sobie, co winni Oyczyznie i ſławie! na tymże ſię rzecz kończy? nie trzeba woyſk ogromnych na zawoiowanie kraju tak ludnego? nie trzeba krwie przelewać? małoż jey dotąd przelano? pięcioletnia woyna w domu i za granicą nie dość nam jeſzcze ludu pożarła? Synowie Rodziców, Rodzice dzieci w domu osieroconych, wieśniak roli ulubioney, nigdy już oglądać nie będą?

z Rzymu 26. Kwietnia z Gazety Frankfortskiey.

Spodziewamy ſię w krótce przybycia trzech Prałatow z *Hiszpanii* jadących do *Oyca S.* celem urządzenia interessow Duchownych, byli już w *Toulonie*; z tamtąd przybywſzy do *Genui*, na ląd wyſiedli. Generał *Colli* jeszcze u nas bawi. Rozumieią, iż będzie mianowany kommendantem naywyżſzym woyſk *Papieskich*. Dwor naſz tyle dokładał ſtarania w doſtawieniu przyrzeczonych pieniędzy *Francuzom*, iż tylko 2. mill. talarow do wypłacenia zoſtaią. Zaspokoienie raty w Kwietniu przypadaiącey doznało wielkiey trudności, przecie Miniſter *Cacault* przyiął *wexle* ofiarowane od Xcia *Doria*. 4. armaty przetopiono na monetę zdawkową, z których każda po 35 baiokow wnętrzney wartości mieć powinna.

N^RO 70.

DODATEK
DO
KURYERA LITEWSKIEGO

Z WILNA 2. CZEWCA ROKU 1797. W PIĄTEK

Dokończenie z Rzymu.

Ociec S. d. 15. t. m. zakazał używania ſprzętow złotych lub ſrebrnych na zawſze, oſtrzegaiąc, iż ſię zatrudnia środkami ſkutecznemi wytępienia w kraiu zbytkow ſzkodliwych. Przypomina oraz, aby obywatele kruszce pomienione, i jakie tylko maią kleynoty wartość ſta talarow przenoſzące, oddawali do mennicy, pod konfiſkatą, ktorey połowa donoſicielom jeſt przeznaczona. Powiat *S. Piotra, Caſtro, Konciglione, Campania Rzymska, Sabina*, i nadmorſki, zaięte ſą tym wyrokiem, który iubilerom i złotnikom zabrania przedawać drogich kamieni.

Zapewniaią, iż Gen. *Buonaparte* za wdaniem ſię *Oyca S.* zdioł ſekwestr włożony dawniey na dobra w *Romanii* do *Rzymskiego* Duchowieńſtwa należące. Podobnym ſposobem towary kupcow naſzych w *Ankonie* znayduiące ſię będą przywrócone. Y Xże *Braschi* powrócił do dzierżawy maiątkow ſwoich. Za powrótem do *Mediolanu* przyrzekł Gen *en Chef* dać odpowiedź oſtateczną względem dzierżaw innych Xiążąt *Rzymskich*.

z *Mediolanu* 4. *Maja* z *Gazety Berlińskiey*.

General *en Chef* armii *Włoskiey* dziś rano z *Auſtryi* przybył do miaſta naſzego. Uprzedziły go nieco woyſka *Weneckie* zabrane w niewolę po różnych miaſtach; mianowicie zaś w *Weronie i Vicenza*. Dopełniaią śpieſznie *Lombardow* legiony ſtrzelcow konnych, i korpus górałow; nowy regiment ochotnikow od tyſiąca ludzi, i 6. ſzwadronow kawaleryi zaciągać kazano. Towarzyſtwo *patriotyczne*, które ſię przed tym z 60. oſob ſkładało, dziś liczy więcey 200. Podobne w innych miaſtach *Lombardyi* uſtanowione będą. Tak niedawno mnożyły ſię kluby Jakobińſkie u *Francuzow*. Na oſtatniey *ſessyi* poſtanowiło wyſłać deputacyą do małżonki Generała zwycięzcy, z powinszowaniem pokoiu i niepodległości utworzoney przezeń Rpltey. Adminiſtracya kraiowa wielkie czyni przygotowania na ów dzień uroczyſty, w którym *Buonaparte* wolność naſzą ogłosić pozwoli. Długo jey nieprzyimował Powiat *Pawiyski*, przecie teraz ſię dał nawrócić.

Gen. *Serviez* w *Breścia* kommenderuiący w proklamacyi ſwoiey do ludu oznaymuie iż Gen. *Buonaparte* przedſięwziął wspierać rewolucyą w Prowincyach *Weneckich* zaczętą: wzywa potym obywatelow i wieśniakow do złożenia broni, i wybrania deputowanych. W liście zaś do *Biskupa* żali ſię, iż Plebani po wſiach nie opowiadaią ludowi *ſłowa Bożego*; proſi o zalecenie duſz Paſterzom, ażeby nowe prawa i piſma rządowe ogłaszali, zachęcaiąc wſzyſtkich do *rewolucyi*.

Pierwsze zgromadzenie prawodawcze Rpltey *Cispadańskiey* odprawiło pierwsze poſiedzenie 26. Kwietnia, w *Bononii*. Dwie rady, 60, i 30, witane były od *Senatu* mieyſkiego, i *adminiſtracyi* tymczasowey, która też władzę złożyła w ręku *reprezentantow* narodowych. 28 Kwietnia rady wybrały Direktoryat Wykonawczy z 3. osob złożony; imiona ich. *Magnani, Ricci, Guaſtavillani. Romania* dotąd nie jeſt wcieloną do nowey Rptey. Rząd tymczasowy ma oddzielny. Ten poſtanowił legiony zaciągać dla odparcia poſtronnych i domowych nieprzyiacioł. Kommendantem nayWyższym jeſt Officyer *Francuzki Lapille*, który na czele 57. pół-brygady dzielnie walcząc pod *Rivoli*, z Generałem *Alvinzy*, na zajutrz znacznie ſię przyłożył do uwięzienia Generała *Prowera* pod *Mantuą* z całym jego korpusem.

Według piſm tuteyſzych, rząd *Francuzki* wzywa dziś Króla Jmci *Dwóch Sicilii* do wypełnienia taiemnych warunkow pokoiu, które go obowięzuią: zapłacić Rzpltey znaczną ſummę pieniędzy; uwolnić osoby w więzieniach oſadzone dla *opinii politycznych*; naoſtatek wydać pewną liczbę obrazow i posągow.

z *Turinu* 24. *Kwietnia z Gazety Frankfortſkiey*.

Nigdy w *Piemoncie* nie widziano tyle pieniędzy gotowych iak teraz. Wydatki rządowe, Kommendantow i żołnierzy Republikantſkich życia ſposob od oſzczędności daleki, na tey Prowincyi mieſzkańcow wielkie bogactwa wylały. Już nie czuią że w roku zeſzłym kontribucyami obciążeni byli; wſzyſtko w dwónasob zwrócono. Zywności ieſt podoſtatkiem; a w powſzechności mówiąc kray dość ſpokoyny, iak w teraznieyſzych okolicznościach. Słowem, trudno było ſię ſpodziewać, ażeby po zakończoney woynie długiey i krwawey, Króleſtwo *Sardińſkie* w czasie

dość krótkim, do tak pożądanego ſtanu przyiść mogło. *Król Jmć* dla ożywienia kredytu publicznego, dobra Koronne oddał w zaſtawę; poſtępek wſpaniały iednaiąc miłość i przywiązanie poddanych ku Monarſze ſwoiemu, zapobiegł upadkowi biletow ſkarbowych. Kawaler *Prisces* wnętrznych i zagranicznych inteteſſow Miniſter, zyſkał ſzacunek powſzechny. Z dawna głoſzą, iż Król *Sardyńſki* przy powſzechnym pokoiu otrzyma znaczną nadgrodę, zaronieſione ſzkody: nic wſzakże pewnego widzieć nie można.

z Stutgardu 10. *Maia z Gazety Berlińſkiey*

Deputowani od Senatu *Weneckiego* do Gen. *Buonaparte* w kilka godzin przybyli po odebraney wiadomości w główney kwaterze o powſtaniu *Werony* i mieysc okolicznych. Wódz *Francuzki* doſtrzegłſzy oczewiſtą ſprzeczność, w powolności Rządzących a zuchwalſtwie rządzonych, rozpoczęcie *negocyacyi* odłożył na ten czas, gdy do *Włoch* powróci. Była nadzieia, iż na początku tego mieſiąca rzecz ſię ułatwi przez ugodę. Liſty z *Werony* wzmiankuią o poſtępkach Generałow Republikantſkich, dążących do oderwania Prowincyi *Weroneńſkiey*, która z trzema Powiatami leżącemi na prawym brzegu *Adygi* do Rzpltey *Lombardow* ma bydź wcieloną. Gen. *Chabron* 100 tyś. liwrow kontribucyi miaſtu *Salo* kazał powrócić. Woyſk *Auſtryackich* 50 tyś. zbliża ſię ku *Włoſkim* granicom pod kommendą G. L *de Terzy*.

z Frankfortu 15 *Maia. z teyże Gazety.*

Gen. *en Chef Hoche* uwiadomiony, iż niektórzy Officyerowie z armii iego źle piſzą, a ieſzcze gorzey w kraiach zawoiowanych poſtępuią, naſtępuiący dał ordynans Gen *Championnet*. „Gen *en Chef* widział liſt pisany do „rządu w *Duſſeldorf* od 3. Officyerow, któ„rym zlecono wybierać w *Xtwie Berg* kon„tribucye. Zważaiąc iż liſt pomieniony nie „może nie bydź dziełem *Wandałow* ciemnych „i okrutnych, a treść onego ſądząc w brew „przeciwną ſprawiedliwości i ludzkości, któ„rey dać przykład w każdym zdarzeniu win„niśmy *Fracuzi*; roſkazuię Gen. *Championnet* „odwołać wſzſtnych Officyerow, i według „praw przepisu karać ſurowie.„ Powſzechnie mówią, iż armia *Sambry i Mozy* około d 20. t. m zacznie *Ren* przechodzić. Tegoż czaſu woyſka *Cesarza Jmci* do kraiow dziedzicznych marſz rozpoczynaią. Wielu Xiążąt *Rzeſkich* wyznaczyło iuż Pełnomocnikow do traktowania o pokoy z *Francuzami* na przyſzłym Kongreſsie; który, gdzie, i kiedy ſię odprawi, pewney nie ma wiadomości. Generał *Hocke* d. wczorayszego wielki bal dawał *Auſtryackim* Generałom. Przyrzekł Generałowi *de Werneck*, iż woyſka iego za *Lauterbach* poſuwać ſię nie będą.

z Strasburga 7. *Maia z Gazety Frankfortſkiey.*

Dziś rano za rzecz pewną rozgłoſzono, iż *Arcy Xcia Karola* w mieście naſzym oglądać będziemy; iuż nawet przygotowania czynić zaczęto na przyięcie tak ſławnego Rycerza. Artillerya konna powracaiąc z kraiow *Niemieckich* przez miaſto przeciągnęła. Wkrótce cała *rezerwa* z prawego na brzeg lewy *Renu* powróci.

z Bruxelli 10. *Maia z teyże Gazety.*

Z *Dunquerque* mamy wiadomość, iż rząd *Francuzki* zakończywſzy nie bez korzyści woynę lądową, całe ſiły Rzpltey zwraca przeciw *Anglikom*. Po wſzyſtkich portach nad *Oceanem* leżących, we dnie i nocy pracuią około uzbroienia woiennych okrętow różney wielkości. Direktoryat poſtanowił zawieſić do czasu wſzelkie roboty w *Tulonie*, zkąd prawie wſzyſtkim Officyerom, maytkom, cieślom &c. lądem przeyść kazano do *Breſtu* i *Dunquerque*. W *Flessingue* uzbraiaią 26 lekkich ſtatkow; w *Middelburgu* 2 okręta od 50 armat; iedne i drugie do taiemney wyprawy należeć będą. Chcą podobno razem dwie flotty z *Breſtu* i *Dunquerque* na morze wyprawić; razem we dwóch mieyscach woyſka do *Anglii* wysadzić. Czas pokaże na czym ſię to ſkończy. Teraz uyiście rzeki *Escaut* i port *Dunquerque* od nieprzyiacioł ſą zamknięte.

z Coblence 9. *Maia z Gazety Courier du Bas-Rhin.*

Chociaż Gen. *Hoche* wyraźnie roſkazał, ażeby drogi do Frankfortu Kupcom i poczcie były otwarte: iednak przerwana ieſt kommunikacya, między tym miaſtem, *Moguncyą* &c. Nie można zgadnąć przyczyny: podobno *Francuzi* wybieraiący teraz kontribucye woyſkowe w Prowincyach za *Renem* leżących, nie chcą ażeby władze mieyscowe ſkarżyły ſię o to wyżſzey zwierzchności. Dla tego więc wſzyſtkie ſztafety i gońcow wyſłanych do Xiążąt *Rzeſkich* przytrzymuią. Żegluga też na *Renie* ieſt ciągle przerywaną: ponieważ Republikanie zabieraią baty do ſwoich moſtow potrzebne, właściciele ich i handluiący wolą w domu zoſtać ſpokoynie. Podpisanie chyba pokoiu powſzechnego ulgę wyniſzczonemu kraiowi przynieſie.

z Dusseldorf 9. *Maia z teyże Gazety.*

Wczora Kommendant *Francuzki* niespodzianie kazał ſtraży mieyſkiey broń złożywſzy, ſłużbę pełnić z laſkami. Zatrwożyli ſię wſzyscy, a jednak rozkazu wykonać nie chcieli. Kompania *Francuzow hauptwach* zaięła, dwie armaty wytoczono. Lud gromadzić ſię zaczoł, lękaliśmy ſię krwie rozlania. Przecie Kommendant uwiadomiony cofnoł pierwsze rozkazy; na ów czas każdy ſpokoynie do domu powrócił.